

Хутори відомі з прадавніх часів, зокрема, як однодвірні сільські поселення. Говорили: «Виселитися на хутір - значить оселитися на відокремленій земельній ділянці». Зазвичай хутори і виникали в ході освоєння нових земель. Саме так з'явився хутір Парська, Зарічненського району, Рівненської області. В лісах люди з села Борове почали виробляти собі землю, а згодом оселялися. А назвали цей хутір Парською, бо з с.Паре (Білорусь) пасли тут корів раніше, і на місці їх загонів – кошар й взяли собі землі перші поселенці Пекачі. Поступово, в ході заселення даної території, з'являються борівські прізвища: Подерні, Дяденчуки, Ковеньки, Мельники, Курядовці...А згодом люди по родинам отримали ще і свої родинні назви: Клярі (Дяденчуки), Пекачі (Подерні), Лемехи, М'яти, Тереш-

присипати, і діти, навіть 9-11 років, допомагали в цьому дорослим. В ті часи картоплю, а також яйця, масло потрібно було здавати «на поставку». Адже на той час більше 10 соток землі ніхто не мав, а всі тримали господарство, мали по 1-2 корови. Заготівля сіна - по болотах та лісах, яких навколо хутора Парська було доволі багато. Пізніше на хуторі Парська колгосп створив літній табір для колгоспних корів, а також завезли овець на постійне випасання і утримання. А ще на хуторі Парська було дві цегельні. Першу створив поляк, якого так і прозвали «Цегельник» і «Цегельника», у яких діток звали Фроня та Метик (вони були поляками). Поблизу цегельника проживали сім'ї Булима, Монаха, Іванька та Матвія. Друга цегельня була колгоспна, знаходилась на початку Парської.

другий день односельці зібрали рештки спалених людей, дід Миколай зробив гробик і закопали поблизу, на роздоріжжі. А Осмол з дітками став жити по лісі, приходив до людей на хутір лише поїсти, і згодом казали, що «став не такий як треба», а діток забрала рідня.

Радянська влада на місці могилки зробила пам'ятник, огородила, за яким доглядали жителі хутора. А зараз про нього всі забули: і влада, і люди, і ми, краєзнавці. Хутір розостався, і жителі вирішили просити дозволу на нові забудови. Поїхали старші люди (приблизно у 1968-1969 рр.) до так званого керівника Аркуші, у Рівне, - розповідає Лідія Миколаївна. - Він дозволив забудову, та в районі так не думали (керував тоді районом Дубіна), і дозволу жителі Парської не отримали. Тому поступово, ще до укрупнення кол-

ки... Населення хутора поступово збільшувалось і виросло до 35 дворів, які розмістились, в основному, майже як у звичайному селі, будинок за будинком, правда, на певній відстані, а інколи по 3,4,5 дворів близько один від одного. У ті часи, за свідченням старожилів, жителів хутора нараховувалось до 160-170 чоловік. Молоді люди почали створювати сім'ї, хотіли будуватись, проте дозволів на нову забудову не давали, по хуторах це не дозволяли (вважали на той час, у радянський період, що потрібне укрупнення населених пунктів, а хутори – неперспективними поселеннями). Якщо взяти конкретно хутір Парська, там була перспектива, адже народжувались діти, була початкова школа (правда, вона знаходилась в частині будинку Ковеньків, а згодом - Подерні Андрія). Старожили хутора Парська пам'ятають і досі першу вчительку Катерину Кікоть, не забули учні й інших вчителів: Дяденчук Надію Григорівну, Мандрійчук Надію Миколаївну.

Завжди функціонував магазин (знову ж таки в частинах будинків Пукало Раїси, Дяденчука Сергія, Побережного Сергія). У час, коли створювались колгоспи, люди здавали своїх коней, якими виробляли землю для колгоспу, де спочатку сіяли лише просо, а вже згодом, коли покращувалась родючість ґрунту, сіяли жито і саджали картоплю. Люди продовжували собі виробляти землю в лісах – створювати свої так звані «нивки». Картоплю на хуторі садили в «лішки», через високу вологість ґрунту, які потрібно було

Як розповідає жителька даного хутора Дяденчук Лідія Миколаївна, цеглу виробляли таким чином: викопували яму, куди закидали глину, додавали пісок і воду, босими ногами товкли, потім цю глину накладали в ящики, викидали, сформована цегла сохла, її складали на віз і везли на подальший обробіток. Єдиного, чого не було на хуторі, це транспортного зв'язку з центром, тому старші діти ходили пішки до центру, у середню школу. Проте частенько місцеві шофери та батьки їх підвозили. Було в Парській багато історій, а одна – найжахливіша, коли «люди з лісу» спалили сім'ю поляків Осмола. В його сім'ї було 4 діток: хлопці Казьо, Томаш, Лярко та донька. Одного дня батько пішов «молоти в жорна», жінка на «попрошки», а хлопчики Казьо та Томаш – до лісу, по дрівця. До будинку прийшли люди з лісу (хто говорив «бульбаші», хто «енкеведисти»). Жила ця сім'я поблизу Мельника Василя та Дяденчука Семена. Хлопчики саме повертались з лісу і сказали, що де матір, де батько вони не знали. Матір «тягнули» до будинку та били. Дівчинка була на той час в діда Миколая Дяденчука, а Лярко сховався в куліки з криші в Дяденчука Семена (пересушували перекриття хати, що було з соломи) і як його не кликали, він і не озвався. Далі матір загнали окривавлену в хату і 6 чоловік її оточили та підпалили, коли добре розгорілось, в хату закинули живих хлопчиків (їх так і знайшли вдвох обнявшись). Люди з хутора голосили, та їм заборонили навіть підходити до хатинки (під страхом смерті), вона згоріла дотла. Вже на

госпів, люди почали переселятись з Парської в Погост, чи в Муравин. Першими переселенцями були Ковеньки, Дяденчуки, Мельники, Курядовці, Побережні. Майже останніми переселенцями була сім'я нашої оповідачки, Дяденчук Лідії Данилівни: помер чоловік і вони забарились з переселенням. Парські поселенці потрапили жити на різні вулиці Муравина: Крижову, Перемоги, Волинську, Тиху, Жукова. А десь у 1997-1998 роках на хуторі Парська залишилось лише три будинки, в одному тільки влітку проживала Дяденчук Федора, а ще – баба Коморанка, один будинок був нежилим. Десь через рік і світло відключили від хутора. У вісімдесяти роки минулого століття тодішній депутат Верховної Ради Української РСР, перший секретар райкому партії Соколовська У.С. пробувала поблизу Парської організувати будівництво філіалу Рівненського газорозрядного заводу, проте її намірам не судилося збутися через супротив очільників південних районів області (як це так, на Полісся проведуть природний газ із Пінська, а у них не буде!).

Звичайно, пропадати цій місцевості не дають до цього часу грибники, любителі чорниць та журавлини, а також наші спогади про свій край.

**Записано зі слів жительки хутора Парська – Дяденчук Лідії Данилівни, 1932 року народження краєзнавцями 8-А класу Зарічненської ЗОШ II-III ст., керівник Полівко Світлана Аркадіївна**